

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ก็อยู่ในภาคส่วนของต่างชาติที่เข้ามาลงทุนแทนที่ธุรกิจคนไทย ซึ่งถ้าเราวิเคราะห์ให้ดีจะพบว่าปัญหาของสังคมไทยที่เผชิญอยู่เป็นปัญหาโครงสร้าง การจะแก้ปัญหาที่แท้จริงนั้นการเน้นที่โครงสร้างชุมชน โดยการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีการพัฒนายุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วมยึดหลักเอาชุมชนเป็นฐาน เป็นเป้าหมาย และศูนย์กลาง จะทำให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางวิกฤติของปัญหา ซึ่งแนวคิดนี้จะแตกต่างกับการพัฒนาที่เอาเศรษฐกิจเป็นเป้าหมาย โดยใช้ชุมชนเป็นเครื่องมือ ผลักดันให้เกิดการเอาโรคเอาเปรียบของระบบทุน เอกชนที่มีทุนมากและมีเทคโนโลยีที่เหนือกว่านำพาชุมชนไปสู่ความยากจนในระยะยาว ทำให้ชุมชนต้องมาพิจารณาแนวทางการดำเนินธุรกิจชุมชนใหม่ว่าการอยู่อย่างมีความสุข ชุมชนเข้มแข็ง มีความสามัคคี และมีส่วนร่วมนั้นควรมีการนำการบริหารการผลิตแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับชุมชนต่อไป

การประกอบธุรกิจชุมชนเป็นการดำเนินการโดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมทุน การร่วมผลิต ร่วมดำเนินการ และร่วมกันรับผลประโยชน์ ดังนั้นการประกอบธุรกิจชุมชนจะก่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบ และที่สำคัญคือการทำให้ชุมชนมีความสามัคคี มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังเช่นกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ที่รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาการประกอบอาชีพที่แต่เดิมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกมันฝรั่ง แต่ก็ประสบปัญหาโรคผลผลิตตกต่ำ ขาดคุณภาพ สิ้นค้าล้นตลาด ขณะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรมารวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชนขึ้นมาเพื่อความอยู่รอด ภายใต้ชื่อกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเริ่มต้นจำนวน 15 ราย จากจุดเริ่มต้นนี้เองทำให้สมาชิกได้มีโอกาสพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ทำให้กลุ่มสามารถขยายกิจกรรมการดำเนินงานของสมาชิกออกเป็น 8 กลุ่มย่อย ประกอบด้วยกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตรกรผสมผสาน กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มผู้เลี้ยงปลา กลุ่มผู้เลี้ยงวัวนม-วัวเนื้อ กลุ่มผู้เพาะการเพาะเห็ดกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และกลุ่มผู้ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อสามารถร่วมกันซื้อ ร่วมกันขาย และแก้ปัญหาร่วมกัน ตลอดจนทำการเกษตรแบบครบวงจร เพื่อสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 80 ราย มีพื้นที่

การเกษตรของสมาชิกรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 213 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ สำหรับกิจกรรมของกลุ่มที่มีแนวโน้มไปได้ดี แต่ขาดการส่งเสริมด้านการผลิตที่ดีเพียงพอได้แก่กิจกรรมการเพาะเห็ดและการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกดำเนินการเพียงกิจกรรมละ 1 ราย และ 4 ราย ตามลำดับ เพราะยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตที่เหมาะสม เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนเป็นการสร้างโอกาสในการขยายตลาดให้กว้างมากขึ้น สามารถช่วยขจัดหรือช่วยลดทอนปัญหาความยากจนในชุมชนได้ ด้วยการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มสมาชิกมีอยู่ให้เข้าสู่รูปแบบที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้งช่วยพัฒนาเครือข่ายของชุมชนในการบริหารจัดการและเกิดการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีการจัดการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น นำความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์งานมาแยกแยะให้เห็นถึงขั้นตอน วิธีการในการดำเนินงานภายในกลุ่มสมาชิก การจัดโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ของกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว และมีต้นทุนโดยรวมที่ต่ำลง เพื่อให้ได้สินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้แก่กลุ่ม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์เห็ดและผักปลอดสารพิษแบบมีส่วนร่วม ด้วยการจัดการความรู้ของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารจัดการของกลุ่มธุรกิจชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน และพัฒนารัฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ในการจัดการกลุ่มเกษตรกรให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อวิเคราะห์งานและพัฒนากิจการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ให้มีความยั่งยืนในการบริหารงาน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการตลาดของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนมากขึ้น

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ในเรื่องของการบริหารจัดการ การวิเคราะห์งาน และการจัดโครงสร้างของกลุ่มสมาชิก
2. ขอบเขตพื้นที่วิจัย กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่
3. ขอบเขตของช่วงเวลาที่วิจัย ตุลาคม 2551 ถึง กันยายน 2552
4. ขอบเขตของประชากรผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย สมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ 3 ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

นิยามศัพท์

1. ผลผลิตตกค้าง หมายถึง ผลผลิตพืชผักที่ไม่มีสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตกค้างอยู่ หรือมีตกค้างอยู่ไม่เกินระดับมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 163 พ.ศ. 2538 ลงวันที่ 28 เมษายน 2538 เรื่องอาหารที่มีสารพิษตกค้าง
2. การบริหารการผลิต หมายถึง การบริหารกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ตั้งแต่การเตรียมปัจจัยนำเข้า ผ่านกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตคือ สินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นตรงตามเวลา ปริมาณ และคุณภาพที่กำหนด สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า
3. ประสิทธิภาพ หมายถึง ประสิทธิภาพ หมายถึง การวัดผลสำเร็จของงานโดยพิจารณาจากผลงานที่มีค่าสูงกว่าทรัพยากรที่ใช้ไป นักวิชาการบางท่านให้ข้อคิดว่างานที่สำเร็จและถือว่ามีประสิทธิภาพนั้นจะต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในผลงานที่ออกมาของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย
4. คุณภาพ หมายถึง ความสามารถของสินค้าหรือบริการ ที่สามารถตอบสนองความต้องการตามที่ลูกค้าคาดหวังได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านการแก้ปัญหา สามารถพัฒนาวิธีการในการดำเนินงานและการจัดการของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้มีความเข้มแข็ง ตลอดจนการจัดโครงสร้างของกลุ่มที่ชัดเจนและเหมาะสมกับชุมชน
2. ด้านความรู้ จะได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างในการดำเนินงานและการไหลของงาน ของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ รวมทั้งเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ผู้ร่วมโครงการ ทีมวิจัย องค์กรผู้สนับสนุนการดำเนินงาน และสาธารณชนที่สนใจ

3. ด้านการบริการความรู้แก่ประชาชนและภาคเอกชน กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว สามารถเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ของผู้ที่สนใจในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ได้
4. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มีการพัฒนาการบริหารเวลาของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่
5. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เกิดการเรียนรู้และพัฒนารูปแบบที่ช่วยในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มที่ชัดเจน และมีต้นทุนในการดำเนินงานที่ลดลงจากการบริหารเวลาและการลดขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยอาศัยแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสามารถนำไปเผยแพร่และสร้างเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ได้

